

SUPPLEMENTUM

LIBRI DIURNI ROMANORUM PONTIFICUM.

[Apud Mabilion., Museum Italicum, tom. I, parte II, pag. 52.]

Responsum ad petitionem episcopi.

(Ad pag. 97.)

Basilicam, quam dilectio tua in honorem sancti ill. a te suggerit esse perfectam, consecrandi tibi per præceptionis nostræ seriem facultatem noveris attributam: quatenus, frater charissime, facta primitus donatione, quæ petitorio tenetur adnexa, votorum devotionis tuæ desiderium complens, celebritatis perfectione gratuleris.

Item Responsum.

Oblationem dilectionis tuæ, boni operis perfectione gaudentes, congrua gratulatione suscepimus. Et ideo basilicam quam in beati ill. nomine suggeris esse constructam, præceptionis nostræ serie quantocius consecrabis: ut princeps apostolorum claritas universitatis frequentatione pro sui reverentia consecratur; et circumjecta plebs habeat, cujus interventu petitionis suæ cito mereatur effectum. Cura tu ut ea quæ ad ordinatum ejus collata dicis, vel a te suggeris conferenda, sine dilatione perficias.

Decretale quem legit diaconus, quando episcopus discutitur.

(Ad pag. 54.)

Destitutis ecclesiis proprii rectoris officio sic almitas vestra subvenire consuevit, in qua et sacerdotii principatus existit. Ideoque provolvi quæsumus apostolatam vestrum, domine beatissime papa, ut nobis pastorem quærentibus ill. talem episcopum consecrare dignemini, cujus merita in eodem postulando omnium nostrorum præstatur assensus. Optamus te per multos annos bene valere, domine beatissime papa.

Item aliud quod legit diaconus.

Electio in qua nemo dissentit desideratorem pergratulator affectu. Jam diu igitur episcopali officio destituti in ill. tali omnium nostrorum vota contulimus, ut annuentibus vobis in ejus locum qui defunctus est subrogetur. Proinde precamur apostolatam vestrum, domine beatissime papa, ut ill. pro vestra benignitate annuere dignemini, quod religionis studio cognoscitur postulari.

Item aliud ejusdem.

Desideria venerandorum canonum traditione, non discrepant beatitudinis sibi poscentibus iudicio subveniri. Igitur cum ecclesia nostra diu proprio sit destituta rectore, ad pontificii vestri jura confugimus, de cujus sede omnis honor proficiscitur sacerdotum, et ideo precamur apostolatam vestrum, domine sancte et venerabilis papa, ut ill. tal. presbyterum nostrum, quem consensus universitatis elegit, episcopum consecrare dignetur. Optamus te per multos annos bene valere, domine beatissime papa. *Et subscripserunt.*

A DIVERSA PRIVILEGIA APOSTOLICÆ AUCTORITATIS.

I.

III. episcopus servus servorum Dei ill. religioso abbati venerabilis monasterii sanctæ Dei genitricis semper virginis Mariæ dominæ nostræ, et per eum idem venerabili monasterio in perpetuum. Cum summæ apostolicæ dignitatis apex in hoc divini prospectus nitore dignoscitur præfulgere, cum in exercendis Dei laudibus sui impensius studebit laboris exhiberi certamen, ob hoc debita nos ejusdem apostolicæ pastoralis compulsi sollicitudinis cura, quæque ad stabilitatem piorum pertinere dignoscitur locorum ubertim promulgari, et apostolicæ institutionis censura confirmari. Igitur quia postulasti a nobis quatenus monasterium sanctæ Dei genitricis semper virginis Mariæ dominæ nostræ, situm in loco qui vocatur Plumbariolo, territorio Aquinense, privilegiis sedis apostolicæ infalsi decoretur, ut sub jurisdictione sanctæ nostræ, cui Deo auctore deservimus, Ecclesiæ constitutum, nullius alterius Ecclesiæ jurisdictionibus submittatur: pro qua re piis desideriis faventes, hac nostra auctoritate id quod exposcitur effectui mancipamus. Et ideo omnem cuiuslibet ecclesiæ sacerdotem in præfato monasterio ditionem quamlibet habere hac auctoritate, præter sedem apostolicam, prohibemus: ita ut nisi ab abbate monasterii fuerit invitatus, nec missarum solemnitate ibidem quispiam præsumat celebrare, omnimodo statuentes apostolica censura sub divini iudicii obstatione, et validis atque atrocioribus anathematis interdictionibus, ut neque ullus unquam præsumat quispiam alius, cujuscunque sit dignitatis præditus potestate, vel etiam quæcunque magna parvaque persona in eodem monasterio, vel ejus causis incumbere, aut de rebus et possessionibus, vel quidquid de his quæ ei pertinere videntur, quoquo modo auferre, aut alienare: sed nec quamlibet malitiam, aut jacturæ molestiam, ibidem, sive pacis, sive barbarici temporis, quoquo modo inferre; dum profecto eum perenniter tam (ut dictam est) pacis, quam barbarico tempore firma stabilitate decernimus sub jurisdictione sanctæ nostræ Ecclesiæ permanendum. Promulgantes nempe et hoc auctoritate beati Petri apostolorum principis, coram Deo et terribili ejus futuro examine, per hujus nostri apostolici desiderii atque constituti sancimus atque decernimus, ut loca quæ ab abbate cuiuslibet cœnobii in eodem præfato sanctæ Dei genitricis monasterio Plumbariolo commutata vel etiam concessa sunt, nec non et alias locorum possessiones quæ a regibus, vel ducibus, vel gastaldiis, et a cæteris Christianis in eodem sancto loco largita atque oblata sunt, aut in postmodum illic concessa fuerint, firma stabilitate jure ipsius

praelati monasterii existenda, atque in perpetuo A permanenda statuimus. Nec licentia sit, ut dictum est, ex ejus vel omnibus eidem monasterio pertinentibus, cuiquam magnæ parvæque personæ auferre, ut profecto juxta id quod subjectus isdem venerabilis locus apostolici constituti atque privilegii consistit, inconcusse dotandus permaneat. Si quis autem (quod non optamus) nefario ausu præsumpserit hæc quæ a nobis ad laudabilem Dei pro stabilitate jam dicti monasterii statuta sunt, refragare, aut in quoquam transgredi, sciat se anathematis vinculo innodatum, et cum diabolo et atrocissimis pompis ejus, atque Juda traditore Domini nostri Jesu Christi, æterni incendii supplicio concremandum deputatum. At vero qui pio intuitu observator, et omnibus exstiterit custodiens hujus nostri apostolici constituti B ad cultum Dei respicientibus, benedictionis gratiam a misericordissimo Deo Domino multipliciter consequatur, et vitæ æternæ particeps effici mereatur.

H.

Privilegium.

Cum in exarandis Dei laudibus debita pastoralis compulsi sollicitudinis cura, ut quæque ad stabili-

tatem piorum dignoscitur pertinere locorum, ubertim promulgari et apostolicæ institutionis in privilegiis atque decretis censura confirmari convenit. Nempe nos apostolico moderamine superscripta venerabilia loca, quæ dudum fuerant in ruinis, magna- que inopia ac paupertate degentes, et a nobis. . . . iter a solo ædificata, et undique ditata opportune ordinari s. . . ad meliorem sine dubio statum reducere: præsertim ubi illa petuntur quæ non ad commodum temporale, sed ad perpetuam providentiam pertinent Deo servientium animarum, ut prædicta scilicet venerabilia loca, quæ a nobis in uno conglobata atque adnexa sunt, cum propri. . . sanctorum congregationibus quæ regulariter. . . *Cætera desunt.*

III.

Episcopo de levandis sanctuariis.

Noverit fraternitas tua pro reliquiis nobis beati martyris ill. necessario opus esse ut in loco qui venerationi ipsius dedicandus est collocentur. Atque ideo præsentibus affatibus ill. sedis nostræ secundum consuetam reverentiam levatas reliquias contradere non omittas: ut ad nos secundum quod ei injunctum est, quantocius valeant deportari.

MABILLONII OBSERVATIONES

IN LIBRUM DIURNUM ROMANORUM PONTIFICUM.

1. Liber Diurnus Romanorum pontificum, tantæ C quondam apud eos auctoritatis, etsi modo penitus obsoletus, non tamen insuper habendus est ob antiquitatis commendationem. Quapropter cum in manus nostras incidisset vetustissimum annorum octingentorum exemplar, quo usus est Lucas Holstenius in adornanda illa, quam meditabatur, hujusce libri editione, aliquid operæ pretium nos facturos existimavimus, si prædictum exemplar cum editione Garneriana conferemus. Exemplum codicis, quem Hilario Rancatus monachus Cisterciensis Holstenio ad unam noctem, ut in itinere nostro diximus, commodaverat, habuit Garnerius, qui Romanum codicem, eumque antiquissimum vocat, ejusque capitula, paucis omissis, in sua præfatione refert. Exciderunt ipsi, nescio qua causa, forte ob exempli defectum, nonnulla capita, quæ mox retulimus.

2. Præcipuum est privilegium de monasterio Plumbariolensi. Tasia, Ratchisi ducis uxor, et filia eorum Rattruda, monasterium puellarum non longe a Casino, in loco qui Plumbarola vocatur, propriis sumptibus extruxerunt, testante Leone Marsicano in Chronici Casinensis lib. 1, cap. 8, ubi sub magna cautela et districtione regulari vitam agentes, ultimum diem clauserunt. Ibidem sanctam Scholasticam vixisse atque decessisse tradunt. Monasterium puellarum Leo appellat, et tamen superius privilegium religioso abbati venerabilis monasterii sanctæ Dei genitricis Mariæ inscriptum est. Forte duplex ibi monasterium erat, ut in frequenti loco. Certe monasterium virginum apud Plumbariolam, non Virgini Deiparæ, sed sanctæ Petronillæ nuncupatum legitur in ms. codice Casinensi, signato n. 219, in hæc verba: « Bernardus abbas Casinensis hoc missale mittit sororibus monasterii nostri Sanctæ Petronillæ de Plumbarola, ut orent pro eo; » et in eodem codice ad mensem Junium: « *Obitus Beatrix abbatissæ monasterii Sanctæ Petronillæ de Plumbarola.* Nunc prædium est cœnobia Casinensis.

3. Non desunt in Romano exemplari variæ lectio-

nes et emendationes, quibus Garneriana editio multis in locis exornari potest. Insigniora quædam loca hic apponere juverit. Col. 29, lin. 26: *Divina enim nobis in oratione manentibus, ut celestis dignatio, etc.;* rectius in Romano, *Diu enim nobis in oratione manentibus, ut omnium mentibus celestis dignatio, etc.* Ibid., lin. 34: *Si dici est;* codex noster, *si dicitur est;* quæ correctio etiam col. 34, lin. 6, adhibenda est. Item col. 30, lin. 3, *presbyteri,* in codice Romano, *diaconi,* uti in fine ejusdem formulæ, *in illo sanctissimo diacono et electo nostro consensu et subscripsi. Similiter totus clerus cum optimatibus et militibus seu civibus subscripserunt.* Col. 31, lin. 21, *pro petitionis unitæ, legendum petitionis nostræ.* Et col. 52, lin. 23, *beatum Petrum apostolorum principem.* Col. 35, lin. 1, ita restituendum, *propinquantium quoque inimicorum ferocitas, quam nisi sola Dei virtus atque apostolorum principis per suum vicarium, hoc est Romanæ urbis pontificem, ut omnibus notum est, aliquando monitiis comprimit, aliquando vero et flectit ac morigerat hortatu. . . cum obsecratione.* Col. 40, lin. 8, *presbyter;* in nostro, *diaconus;* itemque col. 48, lin. 16, *simul verbi caro, simul caro animata, rationalis.*

Col. 53, lin. 32, post *synodaliter,* codex addit, atque *decretaliter.* Col. 57, lin. 22, *inhumanatum, legendum humanatum.* Ibid., lin. 41, *substantiam, lege subsistentiam,* quod grave mendum emendat codex noster. Col. 59, lin. 4, *Constantini,* noster addit, *Magni,* quod ad formulam vulgarem necessarium. Col. 60, lin. 10, *præstantibus, adde ac comitantibus.* Col. 66, lin. 24, post *præsumpserunt,* adde *itidem præsumunt atque præsumpserunt.* Ibid., lin. 29, lege *per proprias doctrinas.* Item, lin. 30, *juxta duarum naturarum modum, iu et duas voluntates naturales, atque duas naturales operationes.* Col. 75, lin. 4, *puritatem meam atque concursum tibi utilitatibusque Ecclesiæ, etc.* Col. 76, lin. 10, *litaniis vero per triiduum ante diem ascensionis Domini celebrare,* totum deest in codice Romano, ut et in epistola Gregorii II. Col. 84, lin. 17, *quia nimirum, lege qui animarum*